

Mokslininkas, inžinierius statybininkas, pedagogas, visuomenininkas.

Gimė 1929 m. rugsėjo 16 d. Anykščiuose (Ažupiečiuose). Porą metų mokėsi Anykščių vienuolyno pradžios mokykloje, trejus metus – Anykščių liaudies mokykloje. 1940–1947 m. mokėsi Anykščių progimnazijoje, gimnazijoje ir ją baigė IV laidoje sidabro medaliu, buvo berniukų klasės seniūnas. 1947–1952 m. studijavo Kauno politechnikos instituto Statybos fakultete, įgijo inžinieriaus statybininko išsilavinimą. Ilgą laiką buvo Vilniaus inžinerinio statybos instituto dėstytojas, docentas, profesorius, Medžiagų atsparumo katedros vedėjas, statybos fakulteto dekanas.

1995–2001 m. A. Čižas dirbo Studijų kokybės vertinimo centro direktoriumi. Nuo 2001 m. iki gyvenimo pabaigos jis buvo Vilniaus Gedimino technikos universiteto profesorius emeritas. Paskelbė beveik šimtą mokslinių publikacijų konstrukcijų mechanikos, optimizacijos metodų ir aukštojo mokslo pedagogikos klausimais.

Lietuvos Atgimimo laikotarpiu A. Čižas buvo Vilniaus inžinerinio statybos instituto Sąjūdžio tarybos pirmininkas, 1989 m. išrinktas į Sąjūdžio Seimą. Nuo 1992 m. dalyvavo Pasaulio anykštėnų bendrijos ir Vilniaus anykštėnų sambūrio veikloje, paskelbė prisiminimų apie Anykščius ir anykštėnus.

Mirė 2016 m. spalio 21 d. Vilniuje. Palaidotas Vilniaus Antakalnio kapinėse. [Plačiau](#)

Gimnazijoj prie Anykštos

Paskutiniaisiais tarpukario metais Anykščių vidurinė mokykla ėmė augti iš keturmetės progimnazijos į visavertę gimnaziją. (...) Jau penktajame ir šeštajame skyriuje mokytojų turėjome ne vieną, o net keturis: skirtingų dalykų mus mokė Pranas Šulga, Kazys Bulotas, Sofija Laskauskienė ir Jonas Mačeika (pastarieji du 1941 m. pavasarį buvo ištremti).

1940–1941 m., būdami šeštame skyriuje, girdėdavome, kokių nuostabių gėrybių atnešanti naujoji santvarka (antai kinas vaikams būsiąs nemokamas). Matyt, už neblogą mokymąsi man ir keliems kitiems mokiniams buvo skirtos keleto litų vertės premijos. Galėjome pasirinkti, kokios dovanos norėtume. Pamenu, aš pageidavau slidžių, bet jų kaina viršijo skirtą sumą, tai gavau apystorę knygą – P. Šinkūno „SSSR geografiją“.

(...) Per trejus vokiečių okupacijos metus daugelis mokytojų nebuvo profesionalūs pedagogai, kai kurie dėl okupacinio netikrumo buvo pasitraukę į Anykščius iš Kauno. Užtat kokia stipri buvo iš tokių atvykėlių susiformavusi Anykščių krepšinio komanda „Punktukas“!

Jurgis Karosas per kūno kultūros pamokas mokė mus ir etiketo, ir kariškų bei patriotinių dainų. Išveda, būdavo, berniukų klasę į užpustytus apylinkių kalnelius ir sukomanduoja: „Dainą!“ Jeigu dainos nepasigirsta, duoda komandą „Bėgte!“ Per pusnynus! Matyt, ir tai lėmė mūsų klasės dainingumą – kiekvieną pertrauką klasė, sustojusi mokyklos kieme ar koridoriuje, dainuodavo. Dabar, susitikę po dešimčių metų, irgi neapseiname be dainos... Kartą mokytojas Alfonsas Bielinis pasiūlė kiekvienam mūsų surašyti, kokias dainas mokame. Pamenu, įstengiau surašyti 80 mano mokėtų dainų sąrašą ir... buvau beveik paskutinis klasėje, nes kai kurie draugai mokėjo po kelis šimtus dainų.

J. Karosas dėstė mums ir fiziką. Balandžio 1-ąją klasė sutarė iškrėsti mokytojui pokštą – prieš jam ateinant į klasę, visi pasislėpė po suolais. Mokytojas kantriai palaukė, kol išlįsime, ir paskelbė fizikos „ex-temporale“ (nenumatytas, netikėtas kontrolinis rašto darbas). Jis atmetė mūsų spėliones, kad galbūt melagių dienos proga pokštaujas, liepė lapeliuose parašyti tikrinamosios temos pavadinimą (Boilio-Marijoto dėsnis – žinojo jis, ko mes nesuprantame ir nemokame!). Po kelių minučių mūsų vargą nutraukė naujas potvarkis: „Dabar einame į kūno kultūros pamoką!“ J. Karosas 1944 m. pasitraukė iš Lietuvos ir įsikūrė Kanadoje (buvo atvykęs į Pasaulio anykštėnų suvažiavimą).

Gimnazija buvo įsikūrusi senuose pastatuose prie cerkvės. Pastatai turėjo savo neoficialius pavadinimus: „Sostinė“ (su mokytojų kambariu), „Vaikų darželis“ (matyt, ten būta pradžios mokyklos likučių) ir „Kamčiatka“ (tolimiausia, prie pat siaurojo geležinkelio). Mūsų, antrojų berniukų, klasė buvo „Kamčiatkoje“. Prieš ilgąją pertrauką pravažiuodavo traukinys į Uteną. Sugalvojome dėti ant bėgių monetas, kurias traukinio ratai labai gražiai išplodavo. Ilgainiui imta bandyti, ar įveiks traukinys ir akmenuką. Geležinkelio sargas, tai pastebėjęs, nuėjo pas mokyklos direktorių. Stasys Stonkus, nepajėgęs iškvesti, kas buvo „diversijos“ iniciatoriai, atsisakė toliau šią klasę auklėti.

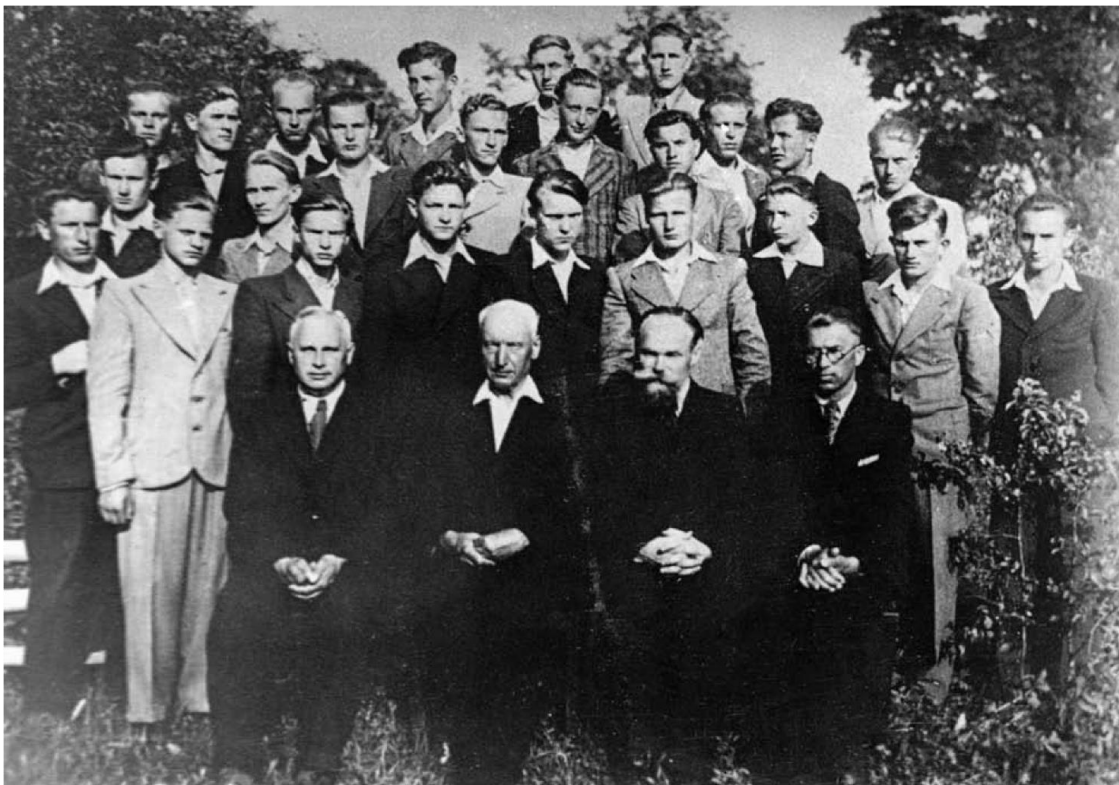
Vokiečių kalbos mokytojas Leonas Jovaiša (vėliau tapęs žymiu pedagogikos mokslų daktaru) buvo sutelkęs mokinių literatų būrelį, o mokyklos direktorius (ir istorijos mokytojas) Bronius Juška vadovavo

bibliofilams (šio būrelio susitikimų metu būdavo aiškinamasi, ką reiškia mokinių skaitomose knygose aptikti nesuprantami žodžiai, tad visi išsijusę ne tiek skaitydavome knygas, kiek ieškodavome tokių neaiškių žodžių). Dėl kažkokių priežasčių gimė tų dviejų mokytojų nesantaika: istorikas ėmė skriausti vyresniųjų klasių literatus, tie surinko mokinių parašus po skundu. Atvykęs tikrintojas išsiaiškino ir nusprendė, kad ir vienas, ir kitas mokytojas turi palikti Anykščius.

Direktoriauti atvyko Rapolas Šaltenis (A. Vienuolio sūnėnas, dailininko Arvydo ir rašytojo Sauliaus Šaltenių tėvas). Jis aktyviai skatino mokinių kūrybą, buvo suvaidintas jo parašytas scenos veikalas, paskelbtas mokinių literatūros konkursas. Poezijos srityje antroji premija buvo paskirta už eilėrašį „Rytas“ (pirmosios premijos komisija niekam neskyrė). Kaip džiūgavo klasė (tuomet – šeštokai), kai buvo paskelbta, jog eilėraščio autorius, pasirašęs slapyvardžiu „Užupietis“, yra klasiokas Algirdas, taigi – aš... Dar ir dabar tebeprisimenu tą vertintojams patikusį eilėraštuką:

*Pamažėle dangus rausta,
rausta iš rytų,
ir štai šydas, nakties austas,
sklaidosi ratu.
Pirmas saulės spindulėlis
žengia žemėn jau,
savo žiedus puikios gėlės
skleidžia vis plačiau.
Rūkas keliasi iš pievų,
dingsta ir rasa,
taria mums naktis sudievu,
saulė jau visa.*

Gera surimuota, ar ne? Tačiau R. Šaltenis, surengęs literatūros vakarą Anykščių visuomenei, nesugebėjo manęs išmokyti raiškiai padeklamuoti premijuotąjį eilėrašį. Tuo tarpu A. Vienuolis-Žukauskas, įteikęs scenoje man premiją, ištarė: „Aš nežinojau, kad mano kaimynas rašo eiles“. Vėliau drįsau to didžiojo kaimyno vertinimui teikti ir kitus savo literatūrinius bandymus. Nepaisant to, kaip matote, poetu netapau, bet klasės rengiamiems vakarėliams teko rašyti montažų scenarijus.

Abiturientų vaikinių klasė 1947 m. Pirmoje eilėje iš kairės: klasės auklėtojas Antanas Maneika, rašytojas Antanas Žukauskas-Vienulis, mokyklos direktorius Leonas Vaitiekūnas, Alfonsas Ulčinas